

ROBERT BEERNINK

PAD VAN KLEREN

LEESEXEMPLAAR

ROBERT BEERNINK

PAD VAN KLEREN

Ambilicious Breda | Kalmthout

Eerste druk 2020

Copyright © Robert Beernink
www.robertbeernink.nl

Omslag vormgeving Bobby Boer Ambilicious
Omslag foto Archives of the Hamburg Institute for Social Research / Archiv des Hamburger
Instituts für Sozialforschung
Binnenwerk vormgeving Ambilicious
Eindredactie Inanna van den Berg | Ambilicious
Copyright © 2020 Ambilicious, Breda

ISBN 978-94-92551- 88-7 NUR 305
www.ambilicious.nl

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm, of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

PAD VAN KLEREN

INHOUD

Voorboek	11
Proloog – 10 mei 1920	13
Eerste Akte	15
De Eerste de Beste	17
Trouw	20
Het Gat van Geven en Vergeven	29
Dagelijks Brood	36
Zwarte Inkt	43
Gewapende Onschuld	54
Vallen	65
Leve Hennik	73
Sacrosantum Concilium	79
Kijkdoos	88
SchuinSchrift	97
Verkassen	102
Stadse Dorper	112
Het Drieletterwoord	121
Vrijbrief	131
Tweede Akte	143
Overgang	145
De Zin van Ria	158
Heilig Schrift	166
Het Beeld	179
De Verlichting van Antonius	186
Derde Akte	191
Kruiend As	193
Johan	207
De Kruisafneming	220
Oude Vrouwen	238
De Laatste Herinnering	250
Finale	259
Epiloog – 10 mei 2020	261
Nawoord	263

*Het juk dat het schijnbaar ondraaglijke draagbaar maakt,
is zo sterk als de schouders die het torsen.*

(rb)

*Toen ik vanmorgen wakker werd
dacht ik: oh ja, het is waar,
ik moet vlug naar mijn pa en moe
want het is vandaag Nieuwjaar.*

*Ik leerde lang reeds van tevoor'
een wensje lief en klein,
ik hoop dat dit jaar voor pa en moe
een heerlijk jaar mag zijn.*

(Wensje Ria Vethuizen - Bewaarschool 1928/1929)

PAD VAN KLEREN

Voordoek

- proloog -
10 mei 1920 ...

'En?'

Steunend op haar onderarmen richt ze zich moeizaam op. Het doornatte witte laken spant zich rond het lichaam en tekent haar contouren. Lang rood haar sliert rond haar bezwete hoofd. Inspanning en pijn tekenen het bleke gezicht van de vrouw.

De man met opgestroopte hemdsmouwen en blauwe kringen rond zijn ogen staat geleund tegen het voeteneind. Hij kijkt vertederd naar de baby op zijn arm, lacht en huilt tegelijkertijd.

'Zeg nou! En?'

'We hebben een prachtig kind, Marie. Net een engel.'

'Dat bedoel ik niet, Hennik.'

De man bekijkt hun eerstgeborene van voren en van achteren en van top tot teen.

'Alles erop en eraan, niets te weinig en niets te veel en alles op de goede plek.'

Met een diepe zucht laat de vrouw zich terugvallen op het bed.

'Gelukkig.'

Een traan rolt langs haar wang; ze smeekt de aartsengel Gabriel de Heilige maagd Maria te bedanken voor deze goede gave van grote genade.

PAD VAN KLEREN

Eerste Akte

... 1940 - 1970 ...

De Eerste de Beste mei 1940

'Schmeiß das Gewehr weg!'

Teun Meerman likt onverstoortbaar aan het streepje gom, draait tussen duim en vingers van zijn rechterhand het vloeitje rond een pluk tabak en steekt zijn sjekkie in brand.

'Gewehr weg! Schnell!' Het vadsige, rood aangelopen hoofd van de soldaat zit vastgeklemd in een glanzende grijze *Stahlhelm*. Hij houdt zijn Karabiner 98K strak op het rode puntje van Teuns dampende rookwaar gericht.

'Wat ... wie ...?' Teun kijkt om zich heen. Zijn M95 karabijn moet hier ... Ah, daar, met de loop tegen de vierkante houten paal onder het plaatsnaambord 'Dinxperlo'. Wachtlopen en roken gaan niet samen, ook niet als je een sigaret met één hand kunt draaien.

Gisteravond maakten hij en zijn Nederlandse maten met de Duitse collega grensbewakers nog grappen over de snor van de *Führer*.

'Gelukkig heeft ie 'm laten staan ... kan ie 'm snel drukken!'

De Duitsers begrepen dat niet, lachten beleefdheidshalve mee. Teun dacht er zo het zijne van. Hij herinnerde zich de beelden van het bioscoopjournaal. Hoe de snor Oostenrijk '*Heim ins Reich*' had gehaald, daarna de Sudetendeutsche en, en passant, Tsecho-Slowakije had meegepikt. Toen was Polen aan de beurt. Gelukkig wees de geheven arm de troepen naar het oosten. Nog wel.

Foto's van thuis gingen over en weer. Plaatjes van geluk, aan weerszijden van de landsgrens. Ze toonden jonge energieke mensen vol hoop en vertrouwen over de duizend gouden jaren die in het verschiet lagen. Enkele dames, blauwdrukken van het stijlicoon Marlene Dietrich, waren in verwachting.

Teun, nog vrijgezel, haalde een foto van zijn ouderlijk huis uit zijn binnenzak: het vooraanzicht van de vrijstaande woning met onder het kamerraam de eikenhouten bank waarop zijn ouders zitten. In de kamer, bijna onzichtbaar door de vitrage, is zijn jongere zus Anna te zien. De lijnen van haar spookachtige silhouet zijn ingezakt, verraden droefheid. De dag voor Teuns vertrek naar het leger vereeuwigde de fotograaf alleen zijn vader en moeder. Ze ogen oud, hoewel ze midden veertig zijn. Komt dat door de kleren?

Ze hebben het nette goed aangetrokken, normaal uitsluitend bestemd voor zon- en feestdagen. Het plaatje heeft echter niets feestelijks. Nee, niet de kleren bepalen de sfeer. Ogen maken het verschil, het is hun indringende blik die Teun telkens weer op het netvlies spat. Ze kijken diep donker en glansloos in de lens. Zijn ouders maken zich grote zorgen, voorzien een heel andere toekomst dan de jonge kerels hier. Een grimmige.

De mannen proostten op Hare Majesteit de Koningin en zelfs de Duitsers salueerden, jaloers op zo'n wijf aan de macht. Ze hadden ook Teun toegedronken en gelachen om het volksgeloof dat ontijdig toewensen van goede gezondheid, geluk en voorspoed onheil afroept.

Iets na middernacht liep Teun alleen zijn ronde. De nacht bleef drukkend zwoel en de hemel was bezaaid met ontelbare sterren. Kijk, een vallende. Teun deed een wens. Daar school geen gevaar meer in: hij was net twintig jaar oud geworden.

Het lijkt een eeuwigheid geleden. In een fractie van een seconde schieten die gedachten door zijn hoofd. Gelijk mitrailleurvuur. Waarom gebeurt dit? O, ja. Teun slentert naar zijn wapen waarop de Duitse *Wehrmacht*-soldaat zonder verdere aankondiging Nederland binnen stiefelt en Teun de pas verspert.

'Hände hoch!'

Teun twijfelt: wat te doen? Hij kent de man met de meervoudige onderkin niet, heeft geen idee welk vlees, hoe volumineus aanwezig ook, hij in de kuip heeft. Het kan alle kanten op gaan. Hij gaat vooralsnog voor de zekerheid uit van de verkeerde en is voorzichtig. De Duitser beweegt de loop van zijn wapen venijnig staccato op en neer ten teken dat hij zijn armen in de lucht moet steken.

'Jetzt!'

Teun heft zijn gestrekte rechterarm half omhoog.

Dit schiet zijn belager in het verkeerde keelgat.

'Beide Hände, Käsekopf! Ganz hoch!'

'Moment, lelijke vetreet!'

'Was sagst du?' schreeuwt de mof. Hij drukt de loop tegen de borst van de jarige.

Teun zwijgt, gooit met de linkerhand zijn peuk op de grond, vertrappt hem onder zijn laars en gehoorzaamt aan het vijandige bevel. Hij voelt zich direct een landverrader, hoewel hij begrijpt dat dit een overmachtssituatie is. Wat een toestand!

Zes maanden geleden moest hij voor zijn nummer opkomen helemaal in Enkhuizen, een enkele reis van een halve dag. Vandaaruit eindelijk overgeplaatst naar drie uur dicht bij huis om de grens te helpen bewaken en nu dit. Het zit hem niet mee. Hij zal de boeken ingaan als de militair met de kortste actieve oorlogservaring en de eerste krijgsgevangenen gemaakte Nederlandse soldaat, ergens ver weg in de Gelderse Achterhoek. Waarom denkt hij en acteert niet? Is dit toneelstuk te abstract en absurd? Is hij verdoemd in het decor? De tekst kwijt? Is zijn rol die van lijk in het eerste bedrijf? Of slechts die van toeschouwer? Het is verwarrend. Oproer laat Teuns gedachten vervliegen. Een aantal Duitse soldaten is hun barak binnengedrongen en jaagt de slapende Nederlanders van hun britsen.

Het is half vijf in de ochtend van 10 mei 1940, een half uur na het begin van *'Fall Gelb'*, de *Blitzkrieg* in de Lage Landen, als Teun Meerman het vaderland dat hij zou verdedigen, gedwongen verruilt voor de Heimat van de bezetter. Onder gewapende begeleiding lopen hij en zijn maten Suderwick binnen, de Duitse grensplaats die tegen Dinxperlo aan schuurt. Beide plaatsnamen hadden gemakkelijk aan weerszijden van een en hetzelfde bord gekund. Onafzienbaar is de rij jeeps, pantserwagens, tanks en ander infanteriematerieel vol blonde fris blozende soldaten die het iele stroompje krijgsgevangenen tegemoet rijdt. Wat een overmacht! Het zijn er zoveel dat Teun het idee heeft een leeg land binnen te marcheren. En er komt geen eind aan.